

részleteket emeljük ki. „Nevelés nem egyéb, mint a veleszületett eszményi embernek kifejtése a lehetséges legnagyobb tökéletességig.“ S. Stern a ma ismét annyira hangoztatott valóságpedagógiának (*Wirklichkeitspädagogik*) híve: „Az iskolának jellege és feladata nincsen örök időkre megszabva, hanem történetileg fejlődik, változik.“ Fegyelem dolgában a testi fenytés ellen foglal állást; a reáliákban kiindulópontul a szülőföld ismertetése szolgáljon; az osztályfőnökség intézményét több mint tíz évvel a porosz reform (1867—8) előtt honosította meg. Ellensége minden partikularizmusnak: a felekezeti iskolának (zsidó iskolájában keresztény tanerőket is alkalmaz) és az egyoldalúan nemzeti iskolának: végcélja az egész emberiség nevelése, ahonnan az út a vallásos, majd nemzeti és hivatásbeli nevelésen keresztül lefelé a családi nevelésre vezet, amelyről külön munkát is írt (*Die häusliche Erziehung*, 1867). Pedagógiai irodalmi működésének javarésze intézetének Ertesítőiben (*Einladungsschrift*) jelent meg: *Erziehung zur Pflichttreue* (1857). *Elemente der sittlichen Erziehung* (1858). *Der weibliche Beruf und die Erziehung für denselben* (1859). *Erziehung zur Wahrhaftigkeit* (1860). *Die Bildungsepochen des Menschen und ihre Grenzen* (1862). *Anforderungen des Lehrerberufs* (1864). *Verschiedenheit der Kindercharaktere und der ihnen entsprechenden Erziehung* (1865). Politikai hitvallása valamennyi német törzs egysége, amelyet ebben a ma ismét időszzerű követelésben fejezett ki: „Ausztria németjei is hozzánk tartoznak!“

Ahogy Sigismund Stern e műből megismertük, amelynek megírására az első lökést Julius Ziehen, a frankfurti egyetem pedagógia-tanára adta meg, méltó helyre tarthat számot a német, és kiváló helyre a zsidó nevelés történetében.

kj.

Voeux du 4e Congrès International d'Éducation familiale. Liège, 1930. Institut International de Pédagogie Familiale. (S-r., 24 l.)

A nevelés kérdéseivel való tudományos foglalkozás a közvélemény szerint a pedagógusok szaktanulmányai közé tartozik, pedig a nevelésről szóló megokolt tudományos ismeretek voltaképpen minden szülőre nézve nélkülözhetetlenül szükségesek. Ismeretes dolog, hogy az iskolának talán semmit sem vetnek gyakrabban szemére, mint azt, hogy nem nevel, hanem csak tanít. Többé-kevésbé bizonyára az iskola természetéből következik, hogy inkább az oktatást tekinti feladatának, mint a nevelést, jóllehet nyilvánvaló, hogy a nevelés szempontjairól sohasem szabad megfeledkeznie. Azonban ha az iskola a legteljesebb mértékben megfelel is nevelő feladatának, akkor sem mentheti fel a szülőket a nevelés kérdéseivel való foglalkozás kötelessége alól, mert a nevelésnek igen nagy része a családban megy végbe. Ha pedig mindezt meggondoljuk, nehéz megérteni, hogyan lehetséges az, hogy oly feltűnően csekély gondot fordítunk a szülőknek rendszeres pedagógiai kiképzésére, s aránylag oly kevés a szülők részére írt jó neveléstani munkák száma.

A nevelésnek ezt a sajnálatosan elhanyagolt területét akarja művelni a családi nevelés szolgálatában álló Nemzetközi Intézet, s erre vonatkoznak a családi nevelésről Liège-ben 1930 augusztusában tartott 4. nemzetközi kongresszusnak a címül írt füzetkében közzétett óhajai is. Meg van álla-

pítva bennük, hogy az emberformálás művészete az egyetlen oly hivatás, amelyhez jelenleg nem szükséges semmiféle külön előkészület, noha a sok elhibázott élet, a fiatalok bűnösök számának ijesztő növekedése eléggé tanúsítja, hogy a szülők jóakarata és természetes józan esze vagy értelmessége magábanvéve nem elegendő biztosítéka a nevelés helyes irányításának. Nemcsak a pedagógusokat kell neveléssel kiképezni hivatásukra, hanem a szülőket is. Az utolsó iskolai évben minden tanulót el kell látni a legszükségesebb neveléstani ismeretekkel, mert az iskolába járó gyermekek legnagyobb részben apák és anyák lesznek valamikor. Ennek az oktatásnak természetesen gyakorlati szelleműnek kell lennie, s alkalmazkodnia kell a tanulónak különféle műveltségi fokához. Más lesz e pedagógiai oktatás az elemi fokon, más a középiskolában, ismét más a főiskolákon. Az oktatást orvosokra, pszichológusokra és pedagógusokra kell bízni. Jó kézikönyveket kell íratni, melyeket az egykori tanulók akkor is elővehetnek, amikor már szülők lettek belőlük. Nagyobb városokban orvosi, lélektani, pedagógiai klinikákat kell felállítani, amelyek tanácsokat adnak a hozzájuk fordulóknak, s a pályaválasztás nehézségein is átsegítik a szülőket. A szülők nevelését a házasság után is tovább kell folytatni szülői értekezletekkel, előadásokkal, mozgóképekkel, iratok kiosztásával stb.

A kongresszuson megvitatott számos részletkérdés között ilyenek szerepelnek: Melyek a családban folyó vallásos nevelésnek gyakorlati módszerei? Hogyan lehet a szülői tekintélyt megszerezni és megtartani? Melyek a falusi és a városi környezet előnyei és hátrányai? Hogyan lehet a helyes családi nevelés elveit minél jobban elterjeszteni? A kisgyermekkorai nevelés nagy fontossága. A család és az iskola együttműködése. A serdülés válsága idején való nevelés stb.

A kongresszus egyes szakosztályaiban egyhangúlag elfogadott kívánalmak magyarázatául szolgáló jelentések, beszámolók, előadások tíz belga frankért rendelhetők meg a kongresszus pénztárosánál (L. Pien, 44, rue Rubens, Bruxelles).

Nagy J. Béla.

Új magyar könyvek és füzetek.

Bálint Alisz: A gyermekszoba pszichológiája. Pszichoanalitikai tanulmány. Dr. Ferenczi Sándor előszavával. Bp. 1931. Pantheon. (N. 8-r., 112 l.) Ára 3-90 pengő.

Dr. Fürst Aladár: Nagymagyarország zsidó középiskolái. Iskolatörténeti tanulmány. (Különlenyomat az Izr. Magyar Irodalmi Társulat 1931-i Évkönyvéből.) Bp. 1931. Franklin-Társulat ny. (16-r., 30 l.)

A sárospataki ref. főiskola rövid története. Népszerű modorban összeállította: Gulyás József. Sárospatak, 1931. A ref. főiskola könyvnyomdája. (N. 8-r., 56 l.)